

פרשת יתרו

"זכור את יום השבת לקדשו"

אך זה הוא באם הוא בשבת ברגש והגבהת הנפש והענין הרוחני מכשכש במעיו שוב יכול להשפיע מעין זה על ששת ימי המעשה, אבל אם גם ביום השבת איננו מתעורר היטב איך יקבלו עוד ממנו ששת ימי המעשה, עכ"ל.

ומיושב שפיר מה שהקדימה התורה "זכור את יום השבת לקדשו",

והוא דכדי שיוכל בששת ימי המעשה להיות טרוד בטרדת הפרנסה ולא יתגשם, הוא ע"י כח השבת שלפניהם.

גם מה שכתוב "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך", אינו משום ציווי, אלא בא לומר שאם יתקיים אצלו זכור את יום השבת לקדשו, יוכל לקיים ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך.

-ו-

גם יש ליישב מה שהקדימה התורה זכירת השבת, והוא בהקדם מש"כ באור החיים (שם כ"א) בד"ה עוד ירצה על זה הדרך "כי ששת ימים עשה ה' וגו' פירוש כי לא עשה בתכונת בריאתם שיעמדו אלא ששת ימים, ומעתה יצטרך ה' לחדש הבריאה בכל יום ובאמצעות נפש העולם שהוא השבת שברא ה' נח מהתמדת המלאכה, וכמאמרם ז"ל (ב"ר ז) שהיה העולם רופף ורועד ובבא שבת עמד בקיומו, והוא אומר "וינח ביום הזה" (שם) ויום זה מעמיד העולם עוד ששת ימים.

ובכל יום ששי לערב שכלתה תכונת העולם יבא שבת ויקיים העולם עוד ששת ימים אחרים וכן על זה הדרך, ועיין פרשת בראשית (ב ג), עכ"ל.

ולהמבואר דכדי שיעמוד העולם לעוד ששה ימים צריכים לשמור את השבת מקודם, והוא אשר נותן כח בהבריאה לעוד ששה ימים, ע"כ הוצרך לכתוב מקודם "זכור את יום השבת" ורק אז יוכל להמשיך את ימי המעשה, משום דע"י זכירת השבת ימשיך בריאת העולם לעוד ששה ימים.

-ז-

בזהר (הקדמה ג א) עאלת את ז' אמרה ליה רבון עלמא ניחא קמך למברי בי עלמא דבי נטרין בניך שבת דכתיב "זכור את יום השבת לקדשו" (יתרו כ ח), אמר לה לא אברי בך עלמא דאנת אית בך קרבא וחרבא דשנא ורומחא דקרבא כגוונא דנו"ן מיד נפקת מקמיה, ע"כ.

בספר שפתי צדיק (בראשית אות ו) עוד שם. אות ז' ביקשה שבה נוטרין שבת דכ"י "זכור וגו' השבת" (יתרו כ ח). למה לא טענה האות ש' שהיא משם שבת, מכאן ראוי לדברי האור החיים הקדוש שכל העולם לא נברא רק על שבע א' והשבת קודש על ידי שיש בעולם שומרי שבת קודש נותן קיום לכל העולם עד שבת קודש הב', ע"כ כשקיום העולם תלוי רק בשמירת שבת קודש מובן בקשת אות ז' שבתחילת פסוק אזהרת שמירת שבת קודש, מה שאין כן אות ש', הגם שיקרה היא שהיא מאותיות שבת קודש, [היא] לאו דוקא בעוה"ז שבכל העולמות מרגישין יקרת השבת קודש, עכ"ל.

ומבואר כדברינו דהא דהקדימה התורה "זכור את יום השבת לקדשו" כי רק אז ע"י זכירת השבת יתקיים העולם לעוד ששה ימים ויתקיים ששת ימים תעבוד.

גם מתבאר שפיר מש"כ רש"י כשתבוא שבת יהא בעיניך כאלו מלאכתך עשויה, והוא משום שהעולם נברא לששת ימים ורק ע"י זכירת השבת יתקיים העולם עוד ששה ימים, וא"כ ביום השישי הוא כאילו כל מלאכתו עשויה כפשוטו.

-ח-

בספר אמרי אמת (ליקוטים, ענייני שבת עמ' 214) בד"ה "ששת ימים תעבוד" וכו', פי' רש"י שתבוא שבת יהא בעיניך כאילו כל מלאכתך עשויה, שלא תהרהר אחר מלאכתך. הלא הרהור מותר, כדאיתא בגמרא (שבת ק"א) דבור אסור הרהור מותר, אולם מחמת קדושת השבת יש להוסיף תוספת שבת כענין שאיתא (ר"ה ח ב, ירושלמי ברכות פ"ד ה"א) מוסיפין מחול על הקודש. ואין בזה משום בל תוסיף, עכ"ל.

גם נראה ליישב דאין כוונת רש"י לאסור הרהור מדין איסורי שבת, אלא דהרהור כאן אסור מטעם שפירש שכשתבוא שבת צריך להיות בעיניו כאילו כל מלאכתו עשויה - ובזה נכלל הרהור.

ולהמתבאר באור החיים הוא כפשוטו, שאין להרהר מאחר שהבריאה כבר נגמרת ביום ו'.

"זכור את יום השבת לקדשו" ע"כ (יתרו כ ח).

ובפי' רש"י (שם ח) זכור לשון פעול הוא, כמו "אכול ושתו" (ישעיה כב ג), "הלוך ובכה" (שמואל ב ג טו), וכן פתרונו תנו לב לזכור תמיד את יום השבת, שאם נזדמן לך חפץ יפה תהא מזמינו לשבת, עכ"ל.

-א-

בספר באר רחובות (שם) בד"ה זכור לשון פעול הוא כמו אכול ושתה הלך ובכה, וכן פתרונו תנו לב לזכור תמיד את יום השבת שאם יזדמן לך חפץ יפה תהא מזמינו לשבת. משום דלחבור המקרא דמצוה להם על זכירת שבת הוי למיכתב זכור בשו"א תחת הזי"ן כדי כל לשון צווי לכן קאמר לשון פעול הוא. ור"ל לשון מקור הוא זכור. וכדי שלא תקשה לכתוב זכור בשו"א בהדיא, על זה משני רש"י וכן פתרונו תנו לב וכו' ור"ל אלו הוי כתיב זכור בשו"א והיינו צווי גמור ואין הצווי שייכא רק לזמן חדא, לא היה נשמע דבכל עת הוצרך ליתן לב לזכור את יום השבת רק שעה אחת קודם השבת, אבל עכשיו דכתיב זכור בקמץ והיינו לשון מקור וא"כ בכל עת זמנו הוא, וזה שמדייק רש"י תנו לב לזכור תמיד את יום השבת שאם יזדמן לך חפץ יפה תהא מזמינו לשבת, וכו' עכ"ל.

-ב-

ובאור החיים (שם) זכור את יום השבת וגו'. פירוש שיזכרהו מיום א', ולזה הקדים המאוחר כי מן הראוי היה להקדים לומר ששת ימים וגו' ואחר כך יאמר זכור. אלא נתכוין לומר שהזכירה תהיה מיום ראשון על דרך אומרים ז"ל (מכילתא דרבי ישמעאל מסכתא דבחדש פרשה ז) שכל יום יאמר היום יום א' בשבת וכו', פירוש ובה יקדשו ולא יטעה בו וכו'. עכ"ל.

מבואר כדבריו מה שהקדימה התורה זכירת השבת למלאכת החול אף שימי המעשה קודמים, והיינו שנתכוון לומר שהזכירה תהיה מיום ראשון.

-ג-

שְׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלָאכְתְּךָ ע"כ (שם ט).

ובפי' רש"י (שם) בד"ה ועשית כל מלאכתך, כשתבא שבת יהא בעיניך כאלו מלאכתך עשויה, שלא תהרהר אחר מלאכה, עכ"ל.

במכילתא דרבי ישמעאל (מסכתא דבחדש פרשה ז) ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך. וכי איפשר לו לאדם לעשות כל מלאכתו בששת ימים, אלא שבות כאלו כל מלאכתך עשויה, ע"כ.

-ד-

באור החיים (שם ט) בד"ה "ששת ימים תעבוד" וגו'. צריך לדעת לאיזה ענין יצו ה' לעבוד בששת ימים. **גם מה היא כוונתו** באומרו ועשית וגו'. **ונראה** כי יכוין על דרך מאמר הכתוב בפרשת בהר סיני (בהר כה כ"א) "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית" וגו' וצויתו וגו', והם הדברים הנאמרים כאן לפי מה שקדם לומר זכור את יום השבת לקדשו שאין בו דברי חול, אם כן העושה ואוכל דבר יום ביומו מה יאכל ביום המקודש, לזה אמר ששת ימים לבד תעבוד ובהם תעשה כל מלאכתך **פירוש הצריכה לך לששי ולשביעי על דרך אומרו** (שם) "ועשית את התבואה לשלש" וגו' כי מבטיח ה' לשומרי מצותיו וכו' עכ"ל.

ומבואר דכוונת התורה במה שכתוב "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך". היינו שששת ימים לבד תעשה כל מלאכתך **פירוש הצריכה לך לששי ולשביעי**.

-ה-

בספר שם משמואל (פקודי תרעג) בד"ה **ודוגמא זו יש לומר בענין שבת וששת ימי המעשה הבאים אחריו**, שבדאי להחזיק מעמד שלא יתגשם בששת ימי המעשה בטרדת הפרנסה והמלאכות והתערבות עם אנשים בלתי מהוגנים ומשא ומתן בשוק וכל אויר העולם מלא רוחות רעות ומחשבות רשעים המקלקלות את האויר, הוא כמעט בלתי טבעי, וכמו שאמרו ז"ל כיוצא בו (סוכה נ"ב ב) אלמלא הקדוש ברוך הוא שעוזר לו אינו יכול לו. **אך כח השבת שלפניהם הוא המשפיע ונותן עוז ותעצומות וחיים מתוקנים לכל ששת ימי המעשה**, כי מיני שיתא יומין מתברכין, ובדאי כ"ש שמתברכין מיני ברוחניות. היינו שהשבת משפיע כח רוחני בששת ימי המעשה כדמיון משה רבינו ע"ה שהשפיע כח רוחני בקרשי המשכן, עד שאח"כ גם הלויים היו יכולין להקימו כנ"ל, וידוע שמשה הוא שבת.

¹ שם: ועיין בפרשת פנחס בד"ה צרור מש"כ שם בשם הגאון בעל התוספות יו"ט, גם עיין בפרשת בא בד"ה ובשל, עכ"ל. וכ"כ עדר"ז בתורת משה להאלשיך (שם).